עירין קדישין תניינא — ליקוטי ש"ס

אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד הי' נגאלין והקשה הלא בתוספת דמגילה איתא דאלמלא בא' הפירש אלמלא אלמלי ביו"ד הפירש אלמלי הי' וא"כ למה כתב כאן אלמלא בא' אלמלא שמרו ישראל ואמר כי הרב הקדוש ה"ר זוסיא מאניפאליע הי' לו טאג צעטיל והי' נרשם בו כל אשר פעל ועשה בכל יום ובלילה קודם השינה הי' קורא כל הצעטיל ובכה מאוד עד אשר נמחק כל הצעטיל מאיליו והי' יודע כי נמחל לו וכן צריך כל אחד לעשות בכל יום ולהיות ממארי דחושבנא בכל יום קודם השינה ולפחות בכל ערב ר"ח ולפחות בכל ערב ראש השנה ולפחות בכל יום כפור הנקרא שבת שבתון כי בו ביום הקב"ה מוחל כל חטאת עמו ב"י וזה הפירש אלמלא לא שמרו ישראל ב' שבתות פירוש מלשון ואביו שמר את הדבר לשון המתנה כי אם ישראל לא ימתינו על ב' שבתות על יו"כ הנקרא שבת שבתון אלא אם עושין תשובה בכל יום ויום אזי תיכף הי' נגאלין אמן:

איתא במדרש כשהי' הכרובים זה כנגד זה פנים בפנים הי' יודע הכהן גדול שהיחוד מהעבודה נעשה בשלימות ואיתא במדרש בעת שנחרב בית המקדש וישראל נשבו לילך בגולה נכנס הכ"ג וראה את הכרובים זה כנגד זה פנים בפנים והיא תמוה ואמר הרב דכביכול דוגמת פקידת יוצא לדרך ובזה אמר לפרש דברי המדרש פליאה דאיתא שם לא הי' יום מועד לישראל כתשעה באב והוא תמוה ואמר כי בבית שני לא הי' הכרובים פנים כנגד פנים וביום שנחרב הבית נעשו הכרובים פנים נגד פנים כי חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שיוצא לדרך והבן:

לעולם ילמוד אדם אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה הלשון תמוה שנראה כאן כמו שמצוה שלעולם ילמוד אדם שלא לשמה ואמר הפירוש שהשי"ת צוה אותנו ללמוד תורה ולהתפלל ולקיים מצות ולהתקשר בו יתברך ואך עיקר הטעם היא שיתקדש האדם על ידי התורה והמצות אשר עי"ז יעבוד להשי"ת בדברים גשמיים ג"כ אך לא יוכל לבוא למדריגה זו כי אם אחר שילך אדם בדרך הישר בתורה ומעשים טובים ויתקדש הגוף ויקשר בד' ולכן צוה ד' ללמוד ולהתפלל וזה לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה היינו שיזכה לזה לעבוד את השי"ת אף בדברים הגשמיים ג"כ וזה עיקר המכוון:

כל המתפלל בעד חבירו הוא נענה תחלה אין שום תפלה מתקבלת למעלה כמו תפלה של רעהו וחבירו של אדם ומי היא חבירו באמת היא הצדיק וזה כל צדיק שמתפלל על האדם בתורת חבירו הוא נענה תחלה וקודם להצדיק שמתפלל על האדם בתורת רבו והאדם הוא החסיד שלו:

אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה כבר דקדקו קמאי הלא אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואיך שייך לומר ולא מצא ועוד וכי ביטול תורה לאו עון גדול היא ואמר אפשר הפירש יפשפש במעשיו היינו במעשיו הטובים פירש שזכות המעש"ט שעשה יצילהו מן היסורין פשפש ולא מצא מעש"ט כאלו שיגינו עליו זכותם מן היסורין הללו אזי יתפלל לד' ויתלה בביטול תורה דלעתיד שמחמת היסורין שלו יש לו ביטול תורה ולזה ראוי שהשי"ת יצילו מן היסורין כדי שיוכל ללמוד תורה והיינו דאיתא בגמרא היכי דמי יסורין של אהבה כל שאין בהן ביטול תורה. ולזה דייק הש"ס ואמר אם רואה אדם שיסורין באין עליו דייק ואמר עליו היינו עליו ממש על גופו ולא על ממונו ובניו דבבאים על גופו ממש בוודאי יש בהם ביטול תורה ואז יבקש מהשי"ת שיסור מאתו היסורין בזכות התורה שיהי' יכול ללמוד תורה כנ"ל:

אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא כשהי' מתפלל על החולים אמר זה חי וכו' אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהיא מקובל וכו' בגמרא מה"מ אמר רב יהודא אמר רב דכתיב בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ד' ורפאתיו ופירש רש"י אם הניב שפתים הם ברורים בלי מכשול וטעות אז היא שלום והקשה למה מסיים הגמרא סוף הפסוק לרחוק ולקרוב אמר ד' ורפאתיו הלא הם תיבות יתירות הלא כל הדיוק היא רק עד תיבת שלום כפירש רש"י ותירץ עפ"י מה דאיתא ברש"י ע"פ אל נא רפא נא לה אינו מניחך עד שתאמר לי אם תקבל תפלתי ולכאורה קשה למה לא עשה משה מבחן זה אם שגורה תפלתו בפיו אך האמת היא כי המבחן הזה הוא רק דווקא לאדם רחוק שאינו קרובו כר'

חב"ד שהתפלל על אדם שאינו קרובו אבל משה ע"ה התפלל על אחותו הי' צריך שיאמר השי"ת אליו שירפאה וזה שמסיים הגמרא תיבות אלו כי המבחן אם הניב שפתים ברורים הם דווקא לרחוק אבל לקרוב צריך שיאמר ד' בפירש ורפאתיו והבן:

שמעון העמסוני ואמרו לה נחמי' העמסוני הי' דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ד' אלקיך פירש אמרו לו תלמידיו וכו' עד שבא ר"ע ולימד לרבות ת"ח והקשה הרב מפני מה פירש א"ע העמסוני וכי לא ידע ג"כ מה שדרש ר"ע ועוד קשה מה זה ששינה הגמרא בלשונו עד שבא ר"ע ולימד ותירץ עפ"י הגמרא מילתא דאתיא ממדרשא חביבא לי' נמצא לפי זה מה שפירש העמסוני ולא רצה לדרוש לפי שירא לרבות ת"ח כי ת"ח יהי' דבר שיצא מדרש ונמצא כי ת"ח יהי' חביבא לי' ח"ו מהשי"ת ולכך לא רצה לדרוש שלא יהי' תלמיד חכם חביב בעיניו מהקב"ה כנ"ל מילתא דאתיא מדרשא עד שבא רבי עקיבא וידע מזה שלא טוב לדרוש והמציא סברא ולומד לרבות תלמידו חכמים והבן: (אמר המעתיק ע' בבכורות ו' וב"ק מ"א ובקדושין. איתא עד שבא ר"ע ולימד וע' בפסחים כ"ב איתא עד שבא ר"ע ודרש עי"ש)

איתא בזוה"ק שערי דמשכנא מסטרא דשמאלא אמר הרב הפי' מפני שכל דבר המשפיע הוא בחינות דכר ונקרא ימין והמקבל היא בחינות נקבא ונקרא שמאל ולכן אפי' המשכן שהי' מצריך לפעולת בצלאל ועבודתו לכן הוא מסטרא דשמאלא בחי' מקבל ולא עמד לעולם ולעתיד יהי' הבנין מד' לבדו היינו אש מן השמים ולא יצטרך לשום פעולה מבשר ודם יהי' מסטרא דימינא ויעמוד לעולם וד"ל:

בגמרא כשהוציאו את ר"ע להריגה זמן ק"ש הי' והי' מאריך באחד אמרו לו תלמידיו ר' עד כאן אמר להם כל ימי נצטערתי ע"ז מתי יבוא ליד' ואקיימנו עכשיו שבא לידי לא אקיימנו והי' מאריך באחד עד שיצאה נשמתו יצאה בת קול ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד והקשה הרב ז"ל אחד מה הי' שאלת תלמידיו ר' עד כאן למה הקשה להם האריכות שלו ב' מה בא הבת קול להשמיענו הלא הכל רואין שבשעת שאמר אחד יצאה נשמתו ושאר הלשון תמוה מאוד ותירץ ע"פ הגמרא ברכות י"ג וזהו לשון הגמרא תניא סומכוס אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו אמר ר"א בן יעקב ובדלי"ת אמר רב אשי ובלבד שלא יחטוף בחי"ת והקשה למה הצריך ר"א בן יעקב לפרש מימרא דסומכוס דווקא בדלי"ת ולמה לא מפרש דגם בא' של אחד צריך להאריך כי נודע שאל"ף מורה על אחדות הבורא יתברך, אכן כתיב בקרבתם לפני ד' וימותו מחמת שנתקרבו בדביקות לפני ד' עד שמחמת עריבות נעימות דביקות יצא נשמתם ונדבק במקור העליון אבל באמת אסרה התורה לעשות כן מדכתיב וחי בהם ולא שימות בהן לכן כשמגיעין למדריגה כזו צריך להיות והחיות רצוא ושוב שצריך להשיב ממדריגה זו למטה ממנו כדי לקיים וחי בהם ובזה יבואו דברי ר"א בן יעקב על נכון כי דוקא בדלי"ת יאריך אבל לא באלף שהיא מורה על אלופו של עולם כי אם יאריך באלף וידבק עצמו באלופו של עולם מחמת דביקות יצא נשמתו ח"ו והתורה אמרה וחי בהם ולא שימות כו' אכן בדלי"ת לא איפכת לן האריכות שלו ועפ"ז יבוא על נכון דברי הגמרא שהבאתי לעיל ג"כ כי גם ר"ע למד כן עם התלמידים שבאל"ף אסור להאריך רק בד' מותר להאריך רק כשהוציאו להריגה דן בעצמו הטעם שאסור להאריך באלף כדי שלא יפריד הנפש מהגוף מחמת דביקות וכתיב וחי בהם ולא שימות בהם אבל עתה כשהוציאו להריגה א"כ ממילא ימית לכן הי' מאריך באלף של אחד שבאמצעות זה יתדבק למקור העליון ואמרו לו תלמידיו ר' עד כאן הלא למדתני שבאלף אסור להאריך והשיב להם כל ימי הייתי מצטער על זה איך יוכל לדבק בא' אלופו של עולם רק שלא הייתי יכול לקיים איתו מחמת הכתוב וחי בהם עכשיו שבא לידי שממילא ימית למה לא יקיימנה כו' יצאה בת קול ואמר אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד פי' מחמת דביקות של אחד לא ממסרקה של ברזל רק מחמת דביקות וד"ל:

אמר מפני מה לכאורה ההפרש בין איש המוני לאיש המקושר אל הצדיקי יסודי עולם הלא מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה מה יהי' פרנסתו ומאיזה שביל ודרך יבקש הפרנסה כטבע בני אדם אחד הולך ואחד נוסע למרחקים וכל אחד מחפש השביל אך זאת היא ההפרש בין זה לזה היינו כי אדם המאמין והמקושר אל צדיקי יסודי עולם יודע הוא שהכל היא טפלו והעיקר הוא לבא לתכלית עולם העליון ומפני זה נשבר לבו בקרבו אשר מניח חיי עולם ועוסק בעוה"ז שהיא חיי שעה אבל איש המוני שוכח בזה וחושב שעוה"ז היא העיקר ומפני זה המה מלעיגים תמיד מהאנשים יראי ד' וזה דוגמת שמצינו בתורה אצל קין והבל שהי' חושבין גם כן פרנסה שהבל הי' רועה צאן וקין הי' עובד אדמה והכל היא בשביל מזונות ואצל הבל כתיב ויהי הבל רועה ויהי היא לשון צער רועה היא לשון התרועעה לשון שבירה שידע שהכל היא טפל לו והי' נשבר לבו בקרבו אבל בקין כתיב וקין הי' עובד אדמה הי' היא לשון שמחה וגרם זאת מה שהרג אחיו: